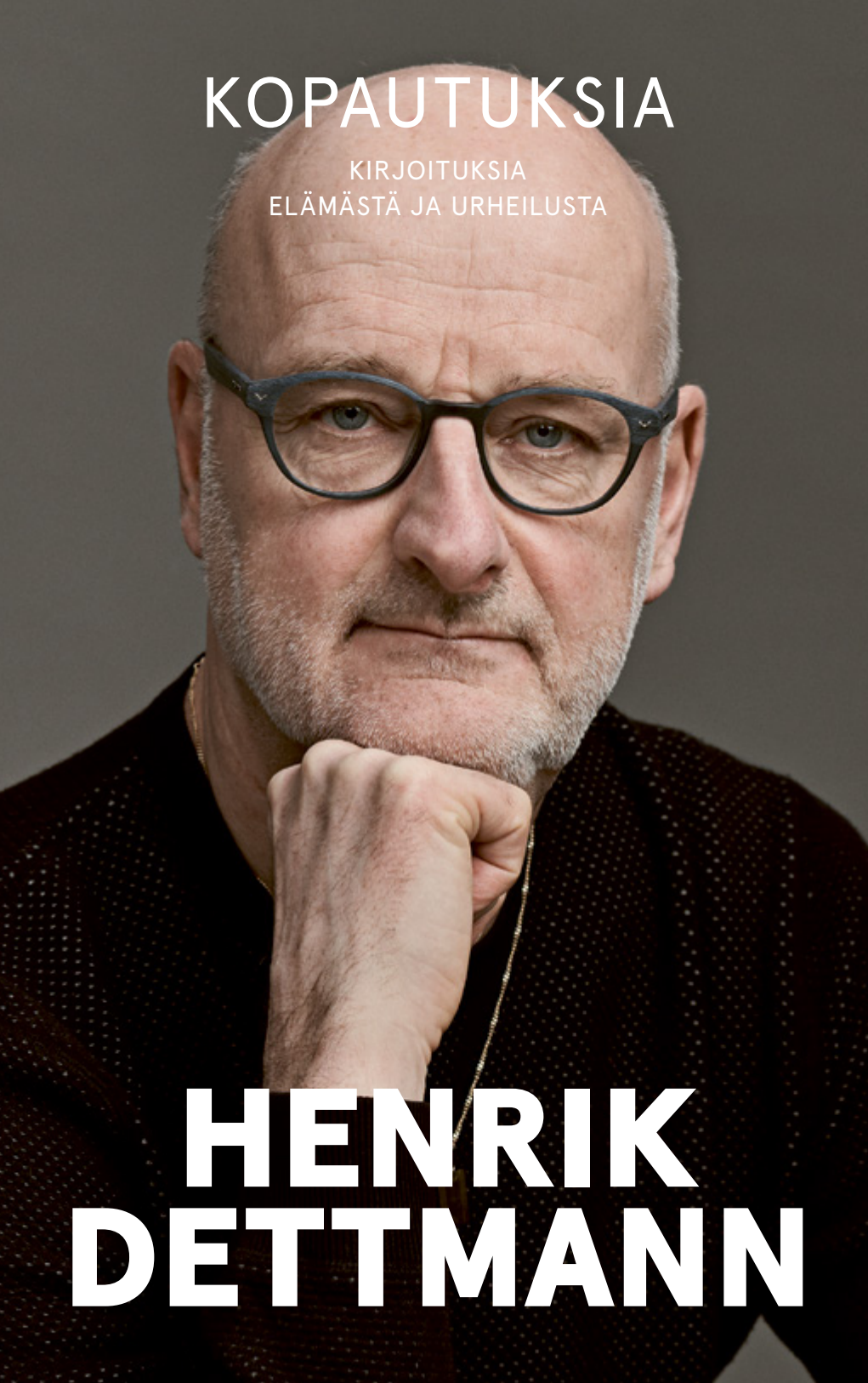

KOPAUTUKSIA

KIRJOITUKSIA
ELÄMÄSTÄ JA URHEILUSTA

A close-up portrait of a middle-aged man with a grey beard and glasses, resting his chin on his hand. He is wearing a dark, textured sweater. The background is a plain, light grey.

**HENRIK
DETTMANN**

HENRIK DETTMANN

KOPAUTUKSIA

KIRJOITUKSIA
ELÄMÄSTÄ JA URHEILUSTA

Toimittanut Hippo Taatila

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

© Henrik Dettmann, Hippo Taatila ja WSOY 2021

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-47579-9

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

OSA I: VUODET 2004–2006 –

AALLONPOHJA JA KUINKA SIELTÄ NOUSTAAN	9
Myytit murtuvat (6/2004)	20
Presidentinvaalit (10/2004)	24
Osaaja saa paikan (11/2004)	28
Unelmamatka Ukrainaan (2/2005)	32
Luova luokka (2/2005)	36
Johtajuus hukassa (7/2005)	40
Kampaviineri (8/2005)	44
Kun kello lyö (1/2006)	48
Globaali haaste (10/2006)	51

OSA II: VUODET 2007–2011 –

VALO KAJASTAA HORISONTISSA	55
Ei aikaa kehittyä (3/2008)	69
Urheilua vai kulttuurihistoriaa (1/2009)	73
Roolit selviksi – paluu juurille (4/2009)	77
Projekti vai prosessi (10/2009)	81
Varhainen erikoistuminen tappaa luovuuden (11/2009)	85
Suomi ei ole urheilumaa (3/2010)	89
Home grown vai kotona kasvanut (10/2010)	93
Harvoin kiitetty (1/2011)	98

JJ Uskollinen (3/2011)	102
Dirk Nowitzki (6/2011).....	106
Yhdessä (9/2011).....	110

OSA III: VUODET 2012–2015 –

SUSIJENGI-ILMIÖN AALLONHARJALLA	115
Pelikirja (1/2012).....	127
Osa yhteisöä (2/2012)	131
”Lite bättre” ei enää riitä (4/2012).....	135
Suurkisojen kirous (6/2012).....	139
Viinitilan opetukset (7/2012)	144
Beach volleysta katukorikseen (7/2012).....	148
O Tannenbaum (11/2012).....	152
Tynkäkausien haasteet (1/2013)	156
Senioreiden ilta (3/2013).....	160
Ratkaisevat roolitukset (4/2013).....	164
Areenat auki (5/2013)	168
Milloin he lopettavat? (7/2013).....	172
Ketä liikuttaa kuka liikuttaa? (8/2013)	176
Villi kortti on mahdollisuus (10/2013)	180
Kultainen keskiluokka (1/2014).....	184
Yhteiskuntavastuun viestinviejät (5/2014).....	188
Luovan oppimisen eväät (10/2014).....	192
Lajivalintaa kannattaa lykätä (1/2015)	196
Ensitunnelmia Istanbulista (3/2015).....	200
Beşiktaşın ankarat kotiottelut (5/2015)	204
Urheilumaa Ranska (8/2015)	208
Fanit (10/2015)	212

OSA IV: 2016–2020 -	
KOTIKISOISTA KARSINTAKURIMUKSEEN	217
Otsalohkon kärpäsperia (8/2018)	229
Maajoukkuepelit bisnesmogulien armoilla (9/2018)	234
Suomalaisuus on skeittilauta, ei kivireki (10/2018)	241
Eroon kuskausrumbasta ja miljardit säästöön (1/2019)....	247
Sushimestari Jiron opit (2/2019)	254
Nuorten on annettava tavoitella kuuta taivaalta (6/2019).....	263
Kiitos miljoonista – nyt käytetään ne oikein (7/2019).....	272
Matkaopas Randy ja palloilun suurvalta Kiina (11/2019). 280	
Suomalaisuudella on monet kasvot (12/2019).....	286
Pehmeä valmennus on kovaa valmennusta (2/2020).....	294
Mikä yhdistää Dennis Rodmania ja Sinikka Sokkaa? (6/2020).....	301
Jos hiljennämme urheilijat, diktaattorit voittavat (8/2020).....	307
Katse peiliin ja kiitos, urheiluväki! (11/2020)	313
 OSA V: VUODESTA 2021 ETEENPÄIN - KORONASTA	
KOHTI SUOMI-KORIKSEN KULTA-AIKOJA.....	319
Hanno, Teemu ja kulttuurin synty	335
Aktiivisen tietämättömyyden kehä.....	342
No risk, no fun	348
 Henkilöhakemisto	355

OSA I

VUODET 2004-2006 - AALLONPOHJA JA KUINKA SIELTÄ NOUSTAA

Henrik Dettmann, 46, palaa kesällä 2004 Suomen miesten koripallomaajoukkueen valmentajaksi johdettuaan Saksan miesten koripallomaajoukkueen EM-kisojen 4. sijalle 2001 ja MM-pronssille 2002 sekä Mitteldeutscherin FIBA Euro-Cup Challenge mestaruuteen 2003.

Suomen miesten koripallomaajoukkue on kesällä 2004 Euroopan rankingissa jaetulla 34. sijalla Itävallan ja Slovakian kanssa ja karsii Euroopan B-divisioonassa paikasta vuosien 2006–2007 EM-karsintoihin.

Dettmann liittyi syksyllä 2004 hyvän ystävänsä, Saksan Bundesliigan BS Energy Braunschweigin päävalmentajan Ken Scalabronin valmennusportaaseen tämän neuvonantajaksi. Braunschweig voittaa kauden kuudestatoista ensimmäisestä ottelustaan vain kolme, ja Dettmann nimitetään päävalmentajaksi joulukuussa 2004. Braunschweig voittaa loppukauden 2004–05 aikana Dettmannin alaisuudessa puolet pelaamistaan otteluista.

Suomen miesten maajoukkue voittaa Dettmannin johdolla vuosina 2004–2005 B-divisioonassa pelaamastaan kuudesta ottelusta kolme ja jää Euroopan B-divisioonaan karsimaan paikasta vuosien 2007–2008 EM-karsintoihin.

Suomen juniorimaajoukkueet sijoittuvat vuosina 2005–2006 parhaimmillaan Euroopassa sijoille: 18. (U16 tytöt 2005), 19. (U20 miehet 2006), 20. (U18 pojat 2006), 22. (U16 pojat 2005), 21. (U18 tytöt 2005).

BS Energy Braunschweig vapauttaa Dettmannin työtehtävistä tammikuussa 2006. Braunschweig jää kauden 2005–06 päätteeksi Saksan Bundesliigan jumboksi. Dettmann muuttaa yhdeksän vuoden jälkeen Suomeen keväällä 2006.

Suomen miesten koripallomaajoukkue voittaa kaikki neljä kesällä 2006 pelaamaansa ottelua (Itävalta, Islanti, Georgia, Luxemburg) ja johtaa B-divisioonan alkulohkoaan.

Ei ollut muste ehtinyt kunnolla kuivua Suomen Koripalloliiton Länsi-Pasilan DDR-bunkkerissa allekirjoittamassani valmentajasopimuksessa, kun *Ilta-Sanomien* silloinen toimituspäällikkö Antti Virolainen otti minuun yhteyttä kertoakseen, että *IS Veikkaaja* -lehdessä olisi kolumnistin paikka avoimna värikkäälle mielipiteenantajalle.

Naurahdin ajatukselle. Minähän vihasin ainekirjoittamista; omalla koulutielläni menestyin kaikista kouluaineista aina ylivoimaisesti huonoiten siinä. Tai no, oli niitä vähemmän mallikkaasti menneitä kouluaineita muitakin, mutta ainekirjoitus oli inhokkini – siinähän tarvittiin mielikuvitusta. ”Kyllä me sua autetaan, jos saat ajatuksesi jotenkin jäsenneltyä”, Virolainen maanitteli ja pyysi minua ruotimaan paitsi suomalaisen koripallon, myös suomalaisen urheilun, urheilukulttuurin ja

urheilua koskevan päätöksenteon nykytilaa. Lopulta myönnyin ajateltuani, että voihan sitä kokeilla – en minä ehdi yhtä kolumnia pidempään munata itseäni ennen kuin he huomaavat toistaitoisuuteni.

Virolainen nimesi työparikseni nuoren Teijo Piilosen, joka otti vastaan epäkiitollisen tehtävän oikoa kirjoitus- ja argumentointivirheitäni ja toimia tiuskauksieni maalitauluna, kun en aina ollut ymmärtää kolumnikirjoittamisen logiikkaa. Ilman Teijoa kolumnisarjani olisi tuskin edennyt toiseen osaan asti. Ihan tuli mieleeni ensimmäinen saksankielinen radiohaastatteluni Saksan maajoukkueen päävalmentajana – toimittajarakka oli käyttänyt kaksi tuntia haastattelun editointiin, jotta se olisi ollut ARD:n standardin mukainen...

Epäröintini johtui vain ja ainoastaan kirjoittamisen vieraudesta ilmaisumuotona. Sanottavaahan minulla oli vaikka kuinka paljon – erityisesti silloin, kun sain syyttää sanoistani syntyneistä kohuista toimittajia ja heidän kyvyttömyyttään ymmärtää sanojani oikein. Lisäksi olin elämässäni vedenjakajalla. Vuoteen 2003 asti valmentajaurani oli ollut yhtä nousukiittoa, ja Saksan maajoukkuepestin jälkeen ovet olivat olleet minulle raollaan vieläkin etelämmäs Eurooppaan. Sen sijaan jokin sellittämätön tunne veti minua takaisin Suomeen. Järjellä paluupäätökseni kanssa olikin hyvin vähän tekemistä. Kai se oli kotikävä. Koko saksassaoloaikani olin seurannut Suomi-koriksen kehitystä ja tilaa. Vaikka kotini oli Saksassa, ei sieluni ollut Suomesta irtaantunut.

Lähtiessäni Suomesta Saksaan 1990-luvun lopulla oli Suomi-koriksella käsissään jonkinlainen momentum: ToPon kansain-

välinen menestys, jota keskieurooppalaiset kollegani ihmettelivät useaan otteeseen. Hanno Möttölan ja Teemu Rannikon lupaus. Muutenkin ensimmäinen sukupolvi koripalloilijoita, jotka uskalsivat ottaa haasteen vastaan ja lähteä maailmalle urheilemaan amatikseen. Ilmiö kuitenkin kuihtui jotenkin kasaan. Vuosituhannen taitetta seuraavina vuosina Hanno debytoi NBA:ssa ja Mihailo Pavićevićin ja Mika Sohlbergin Honka oli uskottava seurajoukkue-tason lippulaiva, mutta laskusuhdanne oli jämähtämässä päälle.

Suomeen palatessani koripallo oli julkisuuskuvaltaan sellaisissa kantimissa, että *Helsingin Sanomien* urheilutoimituksen esimiestä myöten lajia luonnehdittiin auringonlaskun lajiksi. Rannikko pelasi median tutkan ulkopuolella ja Hannon ammattilaisuutta seurattiin umpipopulistisella asenteella, jossa etsimällä etsittiin syitä NBA-uran lyhyteen ja syytettiin Koripalloliittoa kyvyttömyydestä hyödyntää hänen markkina-arvoaan. Samalla media vertasi niin kori-, jalka- kuin lentopalloakin jääkiekkoon ymmärtämättä, että jääkiekon johtava asema Suomessa perustuu vuosikymmeniä kestäneeseen, äärettömän pitkäjänteiseen ja selkeään strategiaan, jossa valmennus- ja kilpailuolosuhteet tulivat ensin ja niistä kasvava bisnes vasta sitten.

Entä tuon hetken yksittäiset menestyneet koripalloilijamme – Möttölä ja Rannikko, Taru Tuukkanen, Reetta Piipari ja Michaela Moua? Uskallan väittää, että kyseiset pelaajat olivat menestyneet suomalaisittain perinteisellä yksilöurheilijan mallilla, omien kasvattajaseurojensa, lähipiirinsä ja yksittäisten vahvojen, esikuvallisten hahmojen sparraamina. He olivat vuosituhannen vaihteen molemmin puolin tehneet oman ”hiihtoretken”, vaikka joukkuelajia pelasivatkin.

Muutenkin seurasin suomalaista koripalloa huolestuneena. Kansainvälinen menestys aikuisissa oli laskussa ja nuorissa olematonta, harrastajamäärät laskussa, yleisön ja median kiinnostus lajia kohtaan alati vähäisempää. Suurin ongelmamme oli, että koripalloa oli johdettu harrastelajina: ”kaikki pelaa”, eikä kenenkään pidä laittaa itseään liikaa likoon, kun siitä voisi tulla paha mieli. Kun Koripalloliiton silloiselta toiminnanjohtajalta Pekka Litmaselta oli 2000-luvun alussa tivattu liiton tavoitetta kansainvälisissä peleissä, hänen vastauksensa oli ollut, että tavoite on osallistuminen. Jos suurin tavoite on *osalistuminen*, silloin ollaan kaukana urheilun ytimeistä eli kilpailusta, paremmuuden mittaamisesta, omien rajojen hakemisesta, oman potentiaalin haastamisesta!

Maajoukkueen peräsimeen palatessani olikin syvä tilannekuvan kartoittamisen aika. Ymmärsin kokonaisvaltaisen kulttuurinmuutoksen mahdolliseksi vain pitkällä aikajänteellä. Resursseja oli toki olemassa, mutta ne oli jaettu demokraattisesti tasan kaikille niin, ettei kellään ollut riittävästi – eli varma ja turvallinen tapa, joka takasi tyytymättömien ihmisten määrän olevan minimaalinen ja antoi johdolle mahdollisuuden elää rauhassa, kunhan budjetissa pysytään.¹ Silloin uskottavuuden kannalta selkeintä – joskaan ei missään nimessä helpointa – oli palauttaa miesten maajoukkueen uskottavuus. Miesten maajoukkue lippulaivana kykenisi innostamaan ja inspiroimaan suomalaisia lajin pariin eri tavalla kuin

¹ On muuten hauska väärinymmärrys, että urheilussa budjeteilla on tapana paukkua. Eivät budjetit lajiliitoissa pauku, koska liitoilla on verotusoikeus. Budjetit paukkuvat yksityisellä sektorilla, koska siellä joutuu pärjäämään omillaan. Niinpä liittojen epäonnistuminen on suoraa perua seurojen toiminnasta. Jos liitto on seurojen edunvalvontayksikkö, juuri silloin syntyy sulle mulle -mekanismi, joka jähmettää kaiken kehityksen.

yksittäisten pelaajien tai seurajoukkueiden menestys. Nykypäivänä silloista asetelmaa voi jo haastaa, niin paljon ovat naisten maajoukkuetoiminnot palloilulajeissa puolessatoista vuosikymmenessä kehittyneet.

Suomeen palatessani Möttölä ja Rannikko olivat parhaassa peli-iässään tai lähestymässä sitä, kivenkovia korkeimman eurooppalaisen tason ammattilaisia. He olivat nuorina miehinä lähteneet maailmalle ensimmäisten miespuolisten ammattilaistemme – Sakari Pehkosesta ja Pekka Markkasesta Juha Luhtaseen ja Markku Larkioon – esimerkkiä mukailleen. Hannon ja Teemun lisäksi maajoukkueen käytössä oli kourallinen muita ”hiihtoretkeläisiä”, kuten Maurizio Pratesi ja Jukka Matinen. Yhdysvalloissa yliopistokoripalloa pelanneet Tuukka Kotti ja Shawn Huff olivat turvallisia valintoja tulevaisuuden runkopelaajiksi. Tärkeintä alkuvaiheessa oli kuitenkin sitouttaa Möttölä ja Rannikko, jotka paloivat halusta aloittaa prosessi maajoukkueen kokonaisvaltaisen vaatimustason ja tavoitteellisuuden nostamiseksi. Ilman heidän sitoutumistaan Suomi-korikseen olisin jäänyt Eurooppaan elämään normaalia ammattivalmentajan elämää eli pätkätyistä potkuihin tai innostuksesta turhautumisen kautta innostukseen.

Samaan aikaan katseeni oli tiukasti juniorimaajoukkueissa. Fakta on, että aikuismaajoukkueiden tulevaisuutta hahmotellessa on johtopäätöksiä vedettävä junioripelaajien suoritus-
tasosta – joka oli ollut vuosien ajan vaatimatonta. Kävin katsomassa 1986–87 syntyneiden 18-vuotiaiden poikien Albert Schweitzer -turnausta Saksassa ja oivalsin, että joukossa oli useitakin kansainvälisen tason edellytyksillä siunattuja pelaajia, kuten Mikko Koivisto, Gerald Lee Jr. ja Joonas Suotamo. Heitäkin nuoremman Petteri Koposen tunsin jo yhteisiltä

golf-kierroksilta Erkki Koivisto-Rajalan kanssa, joskin Petteri oli silloin vielä poikana. Nähdäkseni meillä oli riittävästi rakennusosasia rakentaa suomalaisen koripallon uutta nousua.

Tehtävämme oli kaivautua ulos pelillisestä, resurssillisesta ja kulttuurisesta kuopasta, johon suomalaiset eturivin koripalloilijat oli kahdenkymmenen vuoden ajan työnnetty siitäkin huolimatta, että heitä parhaansa mukaan estivät suistumasta sellaiset valmentajasuuruudet kuin vaikkapa Robert Petersen, Eero Saarinen ja Risto Piipari. Yksittäisiä taisteluita he kykenivät voittamaan, mutta organisaation mutavyöry oli liian suuri este, täydellisestä itseemme kohdistuvasta kunnioituksen puutteesta puhumattakaan.

Pitkän tähtäimen kokonaisstrategiaa kollegoiden kanssa miettiessä kysyimme, kummalla keinolla syntyy välitön tulos: kasvattamalla pelaajien määrää vai hyödyntämällä olemassa olevia pelaajia paremmin. Ihmiset ympärilläni olivat kaikki samaa mieltä siitä, että ”vähän kaikille, ei kenellekään riittävästi” on epäkelpo strategia. Sen sijaan, että olisimme pyrkinneet liikuttamaan mahdollisimman suurta massaa nuoria, halusimme tarjota paremmat olosuhteet nuorten pelaajien parhaimmistolle ja kasvattaa pidemmällä aikajänteellä pelaajamääriä menestyksen synnyttämän innostuksen myötä. Tämä merkitsi myös valmentajakoulutuksen täydellistä remonttia, jonka Markku Salmikivi aloitti palkkaamalla nuoren Jyri Lohikosken kaksivuotiseen projektiin.

Näihin aikoihin opetusministeriön myöntämä valtiontuki Koripalloliitolle oli vuosittain noin 330 000 euroa; samankokoinen lentopalloliitto kuittasi vuositason 200 000 euroa enemmän. Miksi? Koska lentopalloliitto keksi paljon meitä

aiemmin kiinnittää huomionsa urheilulliseen menestykseen. Niinpä valtiovalta oli investoinut lentopalloon vuosikymmenen aikana kaksi miljoonaa euroa enemmän kuin meihin. Vain hölmö väittäisi, ettei sellaisella ollut merkitystä. Miesten lentopallomaajoukkue ei olisi noussut Euroopan huipulle 2006–07 ilman panostuksia. Lentopalloliitossa oltiin valmiina riskinottoon, mikä on pakollista, jos urheilussa haluaa menestyä. Muussa tapauksessa urheilun pariin hakeutuisivat kaikki kynnelle kykenevät paistattelemaan menestyksen auringossa.

Koripalloliitossa emme olleet pystyneet generoimaan valtionrahoituksen ja lisenssien lisäksi enempää rahaa. Olimme verotuksesta ja almuista elävä hallinto-organisaatio. Toki kassamme oli kunnossa, olkoonkin, että positiivinen kassatulos oli kasvun tyrehtymisen ja kansainvälisen menestyksen taantumisen peruja.

Koripalloliitossa merkittävin taustahahmo vuosina 2004–2006 oli Pekka Litmasen jälkeen toiminnanjohtajaksi saapunut Markku Salmikivi. Hän oli istunut vuosia liittohallituksessa ja ymmärtänyt valmentajakoulutuksen kehityksen merkityksen lajin kokonaishyvinvoinnille. Markku ymmärsi, että jos jatkamme kamreerilinjalalla hallitun riskinoton sijaan, tuhoamme kasvun edellytykset. Kun eräässä keskustelussa totesimme Koripalloliiton tehneen 300 000 euron alijäämän, muotoili *advisory boardimme*² jäsen Anssi Vanjoki, että eihän tämä ole alijäämä, vaan investointi. Sitähän se olikin, mutta kulttuurin-

2 Vuosien 2004–2006 aikana toiminut epävirallinen liike-elämässä ansioituneiden entisten koripalloilijoiden *think tank*, jonka jäsenet kantoivat tuskaa lajin menestymättömyydestä. *Advisory board* syntyi todettuamme, ettei suuntamme muutu, jollemme saa kaikille tasoille mahdollisimman kyvykkäitä ja rohkeita ihmisiä jakamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan menestystarinoiden rakentamisesta.

muutos oli niin selkeä, että plusmerkkisiin tilinpäätöksiin totunut kenttäväki pillastui. Salmikivi sai kahden toiminnanjohtajavuotensa aikana rutkasti kuraa niskaansa, mutta hänen tekemänsä perustyö loi työllemme pohjan. Enkä yhtään ihmettele, että Salmikivi lähti nopeasti liike-elämän palvelukseen. Hän oli liian fiksu ja kaukokatseinen jäädäkseen silloisen järjestömyllyn raadeltavaksi.

IS Veikkaajan kolumneilla syntyi ajan mittaan pieni puro. Tiesin, että minulle myötämielisten laji-ihmisten ja urheilunseuraajien lisäksi maassa vaikutti lukuisia vanhan liiton urheiluihmissiä, jotka näkivät minut ruotsinkielisenä snobina, joka saapuu MM-mitali kaulassaan yleisurheilun ja hiihdon luvattuun maahan häiritsemään rauhallista nuoriso-ohjaajameininkiä. Ja koska tavoitteenani oli perustavanlaatuinen kulttuurinmuutos, tahdoin käyttää minuun kohdistuneita näkemyksiä ja ennakkoluuloja hyväkseni parhaaksi katsomallani tavalla. Provosoida ja kopautella. Provosointi ja kopauttelu ovat kuin käytäisi instrumenttia, jonka kaikua ei voi täysin hallita – eihän julkisuus ole kenenkään hallittavissa. Siitä syystä olen pyrkinyt pysymään poissa somesta ja kategorisesti kieltäytynyt antamasta lausuntoja nykyajan mobiilitoimittajille, jotka pyytävät julkisuuden henkilöitä reagoimaan milloin mihinkin kokuun ja möläytykseen.

Väitin alusta asti niin kolumneissani kuin haastatteluissani, että Suomessa on pahoinpidelty urheilun perusarvoja. Hyökäsinsä ansioituneen toimittajan Raiko Häyrisen tekemässä artikkelissa pyhänä instituutiona koettua Nuorta Suomea kohtaan – useimmille pelkkä otsikon näkeminen riitti syyksi pöyristyä, vaikka argumenttini olivat puhtaasti hyvin asia-

pitoisia. Muutamat arvostamani ihmiset suuttuivat kommentistani pahanpäiväisesti, mutta koin sen julkisuudessa toimimisen sivutuotteeksi: kun puhuu julkisesti, joku ymmärtää väistämättäkin asiat väärin. Ja vielä vuonna 2004 Suomi oli maa, jossa korkeankin tason toimijat välttelivät konflikteja kuin ruttoa.

Palautetta piisasi. Eniten tukea sanomani sai lajipiirien ulkopuolelta: ”Vihdoin joku sanoo suoraan, missä ongelmat piilevät.” Eli kaiken muutosvastarinnan vastapainoksi sain kylvää sanomaani myös vastaanottavaiseen maaperään. Sen käsittäminen rohkaisee edelleen minua puhumaan suoraan.

Suurin työ tehtiin kuitenkin saleilla ja kulisseissa. Vaatimustaso ja tekemisen laatu eivät parane sillä, että valmentaja asetelee halliin ja rupeaa meuhkaamaan, vaan sillä, etteivät toimijat hyväksy huonoa tekemistä. Sekin on joukkuepeliä, jossa ihmiset tukevat toisiaan. Vaatimustason nostamiseksi tarvitaan kokonainen joukkueellinen kehityksestä kiinnostuneita – sillä tarkoitan paitsi itseäni ja pelaajia, myös kaikkia työntekijöitä ympärilläni aina huoltoryhmästä muonitukseen ja tiedotukseen. Nostin vaatimustasoa kerralla liikaa suhteessa joukkueen kykyyn vastata haasteeseen. Psykologinen silmäni ei ollut samalla tasolla kuin kunnianhimoni. Pelaajien keskuudessa raju kulttuurinmuutos synnytti pelkoa ja ahdistusta, mistä syystä alisuoritimme pelillisesti 2004–05 ja jäimme Euroopan B-divisioonaan.

Luonteelleni tyypillisesti turhauduin siitä, että emme saavuttaneet tarpeeksi nopeaa muutosta parantuneesta harjoittelusta ja toiminnasta huolimatta. Joukkueen uskallus voittaa tärkeissä peleissä ei ollut kasvanut vielä riittävästi. Jotkut viisaat sanoivat, että minä olin liian pelottava esimies. Omasta mielestäni olin ihan mukava jätkä.

Jälkikäteen ajateltuna: olin vuosien 2004–06 aikana kansainvälistä menestystä suuressa palloilulajissa saavuttanut oman arvontuntoinen ammattivalmentaja, joka oli saapunut kotimaahansa iso luuta kädessään valmiina siivoamaan nurkat heti. Olin turhautunut siitä, miten huonossa kunnossa suomalainen koripallo ja urheilukulttuuri olivat. Se näkyy myös *IS Veikkaajan* kirjoittamissani teksteissä.

Ainoa ongelma valitsemassani strategiassa oli se, että vihaisena ihminen ei voi edesauttaa muutosta. Vihaisena ihminen on kiinni. Todellinen muutos syntyy vasta ymmärtämällä tunteittensa juuria ja ohjaamalla niitä. Ihmisen pitää olla auki. Sitä en ymmärtänyt vielä siinä hetkessä.

MYYTIT MURTUVAT

(Julkaistu *IS Veikkaajassa* kesäkuussa 2004)

Saksan-vuosieni jälkeen en voinut lakata äimistelemästä suomalaisiin iskostettua ajatusta siitä, ettemme voisi koskaan menestyä kansainvälisesti kilpailuissa lajeissa. Halusin nostaa runsaan kahden miljoonan asukkaan Latvian nousun jalkapallon kesän 2004 EM-kisoihin esimerkiksi määrätietoisen ja tavoitteellisen työn kannattavuudesta. Ei Paavo Nurmikaan lähtenyt Antwerpeniin vain osallistumaan.

Miten on mahdollista, että Latvia on mukana jalkapallon EM-kisoissa, mutta Suomi ei?

Latvia lasketaan Suomen tavoin niin sanotuksi pieneksi maaksi. Latviassa on reilut kaksi miljoonaa asukasta, Suomessa viisi miljoonaa. Suomi tulee aina olemaankin pieni asukasäärältään niin kauan kuin eilakännömäiset³ asenteet ovat vallassa. Harrastajamäärillä mitattuna Suomi ei pärjää suurille jalkapallomaille: esimerkiksi Saksassa on kuusi miljoonaa jalka-

3 Nuoremmille lukijoille tiedoksi, että Eila Kännö oli nuivuudestaan tunnettu sisäasiainministeriön poliisiosaston ulkomaalaistoimiston päällikkö, johon Suomen ankara ulkomaalaispolitiikka 1970- ja 80-luvuilla vahvasti henkilöityi. Kännön virkahenkilökunnan edustama malli on minulle symboli kylmän sodan aikaisen Suomen ummehtuneisuudelle, jossa kaikkea ulkopuolista pidettiin uhkana eikä maahan voi mahtua yhtä totuutta enempää.

palloilijaa, Suomessa 100 000. Taloudellisilta resursseiltaan Suomi ei ole pieni maa verrattuna entisen itäblokin maihin.

Se, missä Suomi häviää Latvialle ja muille Baltian maille, on palloiluperinteet. Pieniä ja vahvoja palloilumaita tulee Baltian lisäksi Balkanilta. Tässä mielessä esimerkiksi Latvia, Kroatia ja viime MM-kisoissa mukana ollut Slovenia ovat isoja maita. Latvian tai Slovenian selviytyminen arvokisoihin ei ole suuri yllätys. Pelikulttuuri syntyy näissä maissa sitä kautta, että hyvään valmennukseen päästään jo varhain. Juniorivalmentajia arvostetaan erittäin paljon.

Suomi on aina panostanut yksilöurheiluun. Suomelle kävi vähän kuin Nokialle, joka jäi ihailemaan omia puhelimiaan, eikä huomannut simpukkakännyköiden⁴ suosion nousua. Suomessa jäätiin takavuosien saavutusten pauloihin, eikä tajuttu, että tulevaisuus on palloilulajeissa. Täällä on syntynyt suorastaan myytti siitä, että Suomi ei voi menestyä jalkapallon, koripallon ja lentopallon kaltaisissa suurissa palloilulajeissa. Jalkapalloilijat ovat murtamassa tätä myyttiä. Suomella on jo niin paljon hyviä yksilöitä kehittymässä kovissa sarjoissa ympäri maailmaa, että on vain ajan kysymys, koska Suomi pelaa jalkapallon arvokisoissa⁵.

Olin katsomassa Schalke-stadionilla lokakuussa 2001, kun Suomi pelasi Saksaa vastaan jalkapallon MM-karsintaottelua. Olin hämmästynyt huomattessani, että suomalaiset olivat saksalaisia nopeampia ja parempia pelin peruselementissä, liikkuvuudessa. Tie arvokisoihin on jo olemassa, nyt tarvitaan

4 Kehitys kehittyi!

5 Sinnikäs myytti suomalaisten kyvyttömyydestä menestyä kansainvälisissä lajeissa on toiminut itseään toteuttavan profetian tavoin. Suomen jalkapallomaajoukkueella oli ilman muuta jo vuonna 2004 riittävästi lahjakkuutta pelata saman vuoden EM-kisoissa. Menikin vielä viisitoista vuotta ennen kuin asiat loksahdivat kohdalleen.

sopiva tilaisuus ja vähän onnea. Näissäkin kisoissa on nähty, että menestys on lopulta kiinni pienistä sattumista.

Suomalaisen jalkapallon ja koripallon arvostus tulee maajoukkueiden kautta. Maajoukkueen menestys heijastuu välittömästi kansalliseen sarjaan. Suomen selviytyminen koripallon EM-kisoihin vuonna 1995 näkyi heti lisenssipelaajien määrässä. EM-osanotto lisäsi suomalaisten koripalloilijoiden kysyntää maailmalla. Kun Saksa voitti koripallon EM-kultaa vuonna 1993, lisenssien määrä tuplaantui muutamassa vuodessa, minkä jälkeen alkoi taas lasku. Suunta kääntyi jälleen, kun pääsimme semifinaaleihin vuoden 2001 EM-kisoissa ja voitimme MM-pronssia 2002. Jalkapallo on Saksassa niin iso asia, että sen suosio säilyy, vaikka maajoukkue joutuisi pakkaamaan laukut Portugalissa Tšekki-pelin jälkeen. Koripallo sen sijaan tarvitsee menestystä pysyäkseen esillä.

Suomen jalkapallo- ja koripallosarjoista on turha tehdä teatteria. Kun maajoukkue menestyy, laji alkaa itse arvostaa itseään, eikä tuotetta tarvitse myydä keinotekoisesti. Suomessa pelataan maailman parasta pesäpallosarjaa, mutta Suomeen ei koskaan saada sellaista jalkapallo- tai koripallosarjaa, jossa pelaajille pystytään tarjoamaan tarpeeksi haasteita maailman huipuksi kehittymiseen. Siksi on tärkeitä, että pelaajat pääsevät tarpeeksi koviin sarjoihin ulkomaille. Lajien tasoa ei nosteta yhtään olutteltoja pystyttämällä. Kiinnostus ja arvostus lisääntyvät, kun yleisö huomaa, että kotimaisista sarjoista nousee maailmalla menestyviä pelaajia. Frankfurtissa Saksan koripallomestaruuden voittanut Jukka Matinen on hyvä esimerkki pelaajasta, joka alkoi kehittyä sopivaan ympäristöön päästyään. Hän olisi voinut jäädä pelailemaan koripallokenttien kunin-

Höyrypäästä ”zenvalmentajaksi” kasvaneen Henrik Dettmannin teräviä kirjoituksia urheilusta, yhteiskunnasta ja elämästä.

Koripallovalmentaja Henrik Dettmann on aina osannut tökätä oikeaan kohtaan. Hänen sanomisensa ja kirjoituksensa ovat herättäneet kiivasta keskustelua siksi, että ne ovat haastaneet vallitsevan ”totuuden” – ja siksi, että niissä on ollut perää. Tähän kirjaan kootuissa Dettmannin kirjoituksissa saavat huutia urheilumaailman ja yhteiskunnan luutuneet rakenteet ja ajattelutavat, mutta samalla teksteistä huokuu laaja-alainen ymmärrys ihmisestä ja siitä, mikä saa meidät yltämään parhaimpaamme. Esiin nousevat avoimuus, erilaisuuden rikkaus, palava intohimo, laadun vaatimus, periaatteellisuus ja yksilön arvostaminen.

Dettmann myös kommentoi aiempia tekstejään ja kertoo oman ajattelunsa kehityksestä sekä osoittaa, miten Suomi nousi koripallossa harrastustasolta arvokisatasolle.

Kirjoitukset jatkuvat heinäkuulle 2021, ja uusissa teksteissään Dettmann muun muassa kertoo, miten perhe on kasvattanut häntä ihmisenä.

Kannen kuvat: Vuokko Salo
Kannen suunnittelu: Tuukka Koivisto (Kobra Agency)

www.wsoy.fi

99.1 ISBN 978-951-0-47579-9